

Timplan 1, klass 3–6, 45 min

Barnets rättigheter tillkommer varje barn

Mål

Eleverna lär sig att känna betydelsen av konventioner om mänskliga rättigheter i samhället och i världen: i synnerhet konventionen om barnets rättigheter (L2). Eleverna diskuterar frågor som rör mänskliga rättigheter, särskilt barns rättigheter (L7).

Eleverna tränar färdigheter i observation och tänkande, träning av fantasin (L1), gemensamma spelregler och emotionella färdigheter (L3), produktion av text och bild (L4), träning av informations- och kommunikationsteknik (L5), grupparbete (L6).

Läroämnen

Miljölära, religion, livsåskådningskunskap, samhällslära

Artiklar

Konventionen i allmänhet, de fyra allmänna principerna (2, 3, 6, 12)

Nyckelord

Konventionen om barnets rättigheter, icke-diskriminering, barnets bästa, rätt till liv, respekt för åsikter

Tillbehör

Nivå 1: tavelbild (De fyra allmänna principerna i barnets rättigheter), pysseltillbehör (papper i olika färger, sax, pennor, limstift eller häftmassa, MIELI rf:s styrkokort)

Nivå 2: tavelbild (De fyra allmänna principerna i barnets rättigheter), utrustning för videofilmning (t.ex. smarttelefoner)

Lektionens gång

NIVÅ 1 (t.ex. klass 3–4)

Tillbehör: tavelbild (De fyra allmänna principerna i barnets rättigheter), pysseltillbehör (papper i olika färger, sax, pennor, limstift eller häftmassa, MIELI rf:s styrkokort)

Inledning: Vad är konventionen om barnets rättigheter? (10 min)

Presentation och ledning av programmet under lektionen med hjälp av en tavelbild av de fyra allmänna principerna om barnets rättigheter. Det viktigaste är att skapa förståelse för vad konventionen om barnets rättigheter är och varför den är så viktig. Ni lyfter särskilt fram avtalets fyra allmänna principer, som framgår av tavelbilden. Den vuxnas ansvar för tillgodoseendet av barnets rättigheter betonas. Tavelbild: www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/10/Tavelbild-de-fyra-allmanna-principerna.pdf

Eleverna informeras också om Veckan för barnets rättigheter och Dagen för barnets rättigheter, som alltid firas den 20 november.

Läraren kan använda som hjälp:

- Informationspaketet om Barnens rättigheter 2022 (pdf) > www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/10/SVE-Lapsen-oikeuksien-viikon-teema-2022-TURVALLISUUS.pdf
- Känner du till barnens mänskliga rättigheter? (Barnombudsmannen): <https://lapsiasia.fi/documents/25250457/97709778/Tunnetko+lapsen+oikeudet+ruo+tsi+2021+ia.pdf>
- När barnets rättigheter förverkligas, för eleverna (pdf): www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Kun-Lapsen-oikeudet-toteutuvat-svenska.pdf
- När barnets rättigheter förverkligas, för läraren (pdf): www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Kun-Lapsen-oikeudet-toteutuvat-opettajan-versio-svenska.pdf

Pyssel och funderingar: Äppelträd om barnets rättigheter (30 min)

Hela klassen pysslar tillsammans ett äppelträd med barnets rättigheter som består av fyra delområden: rötter, stam, grenar och äpplen. Avsikten är att ni funderar vad de fyra allmänna principerna för barnets rättigheter innebär.

Delområdena för trädet kan genomföras på alternativa sätt:

- Läraren har färdigt gjort eller ritat ett så stort träd att eleverna kan rita eller skriva saker som ska finnas på respektive plats på trädet. Även minneslappar eller färgpapper kan användas för detta och fästas i trädet.

Eller

- Klassen pysslar och ritlar tillsammans trädets rötter, stam, grenar och äpplen.

Skapande av ett äppelträd om barnets rättigheter:

1. Olikhetens rötter: 1. Vad är det som gör att jag är jag?

Varje elev får fundera ut en särskild egenskap som eleven vill skriva eller rita. Läraren skapar genom sin verksamhet och sitt exempel en atmosfär av acceptans. Eleverna undrar vad som är speciellt med honom eller henne själv och som eleven kan vara

stolt över? Som hjälp kan ni använda MIELI Psykisk Hälsa i Finland rf:s styrkokort (https://mieli.fi/wp-content/uploads/2021/08/styrkokorten_svenska.pdf)

2. En stam för välmående: Vad är det som ger mig trygghet?

Var och en får skriva eller rita in en eller två saker på trädstammen som ger dem trygghet (t.ex. en närstående person, hemmet, trafikljus, gatljus, ett sällskapsdjur osv.).

3. Grenar av åsikter: Min åsikt är...

Var och en får skriva eller rita sin egen åsikt på trädets grenar (t.ex. "idrott är viktigt för mig").

4. Drömmarnas äpplen: Vad drömmer jag om?

Varje barn har rätt till liv och drömmar. Skriv eller rita in i äpplen vilka saker du drömmer om.

Gemensam diskussion (5 min)

Ni granskar det färdiga äppelträdet för barnets rättigheter och diskuterar det tillsammans (t.ex. hur kändes det att göra trädet, var någon punkt svår eller lätt?). Ni ska betona de vuxnas ansvar för tillgodoseendet av barnets rättigheter och barnets och föräldrarnas rätt att få hjälp och stöd, om det t.ex. finns problem hemma.

Ni går igenom med eleverna var de vid behov får hjälp om de upplever otrygghet och/eller märker att barnets rättigheter inte tillgodoses i deras eget fall. För vem kan ett barn berätta om det t.ex. inte är tryggt att vara hemma eller i skolan? Om möjligt, be till exempel att skolans psykolog och/eller kurator presenterar sig kort så att eleverna vet hur han eller hon ser ut.

- Barnens rättigheter tillkommer alla barn
- Vuxna har ansvar för tillgodoseendet av barnets rättigheter
- Ni ska betona att man bör berätta om känsla av otrygghet för någon bekant och trygg vuxen
- Vem ska man kontakta om man känner sig otrygg eller hotad och behöver hjälp? Till exempel:
 - Mannerheims barnskyddsförbunds telefon för barn och unga, brevtjänst på nätet och chatt
 - SOS Barnbyars Apuu-chatt
 - I nödfall 112

Differentiering

Differentieringen sker inom verksamheten: var och en deltar i byggandet av barnets rättigheters träd i enlighet med sin egen nivå och förmåga. Uppgiften kan också förlängas genom att använda mer tid

för varje punkt. Ytterligare tips om differentiering för timplanen för den inledande undervisningen klasser 1 och 3–6: timplan 1, nivå 2 om material och tilläggsuppgifter.

Hemuppgift

Skrivuppgift:

1. Vad har ett barn rätt till? Nämn minst 4 saker.
2. Barnets rättigheter tillgodoses inte alltid för alla. Vad kan du göra om du märker att din rätt inte tillgodoses? Var kan du få hjälp?

Tilläggsmaterial

- Animationsvideo om FN:s konvention om barnets rättigheter ”Reetta, Jaakko ja lapsen oikeudet” (3.27 min), (Finlands UNICEF): Barnets rättigheter med Anna och Alvar: <https://www.youtube.com/watch?v=RNdvJQQSrLs>

Lektionens gång

NIVÅ 2 (t.ex. klasser 5–6)

Tillbehör: tavelbild (De fyra allmänna principerna i barnets rättigheter), utrustning för videofilmning (t.ex. smarttelefoner)

Inledning: Vad är konventionen om barnets rättigheter? (10 min)

Presentation och ledning av programmet under lektionen med hjälp av en tavelbild av de fyra allmänna principerna om barnets rättigheter. Det viktigaste är att skapa förståelse för vad konventionen om barnets rättigheter är och varför den är så viktig. Ni lyfter särskilt fram avtalets fyra allmänna principer, som framgår av tavelbilden. Den vuxnas ansvar för tillgodosendandet av barnets rättigheter betonas. Tavelbild: www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/10/Tavelbild-de-fyra-allmanna-principerna.pdf

Eleverna informeras också om Veckan för barnets rättigheter och Dagen för barnets rättigheter, som alltid firas den 20 november.

Läraren kan använda som hjälp:

- Informationspaketet om Barnens rättigheter 2022 (pdf), www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/10/SVE-Lapsen-oikeuksien-viikon-teema-2022-TURVALLISUUS.pdf
- Känner du till barnens mänskliga rättigheter? (Barnombudsmannen): <https://lapsiasia.fi/documents/25250457/97709778/Tunnetko+lapsen+oikeudet+ruo+tsi+2021+ia.pdf>
- När barnets rättigheter förverkligas, för eleverna (pdf): www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Kun-Lapsen-oikeudet-toteutuvat-svenska.pdf

- När barnets rättigheter förverkligas, för läraren (pdf): www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Kun-Lapsen-oikeudet-toteutuvat-opettajan-versio-svenska.pdf

Videofilmning av korta pjäser (40 min)

Det här är en tidskrävande uppgift som passar bäst för dubbelktioner.

Eleverna delas in i fyra grupper. Varje grupp gör utifrån en allmän princip som gruppen valt en kort, ca 2–3 min. lång pjäs som de videofilmnar. Ni ska säkerställa att varje gruppmedlem har någon roll under filmningen, t.ex. som skådespelare eller fotograf. Till sist tittar ni på videorna tillsammans.

Exempel

Allmän princip, artikel 2:

Inget barn får diskrimineras av någon anledning – ingen får behandlas sämre än någon annan på grund av en personlig egenskap, alla ska behandlas likvärdigt.

- Videoexempel: Kurre är kortare än sina klasskamrater, huvudet kortare än de andra. Han vill spela korgboll med sina klasskamrater på rasten, men ingen vill ha honom i sitt lag, eftersom alla tror att deras lag förlorar på grund av att Kurre är så kort.

Allmän princip, artikel 3:

Barnets bästa ska beaktas vid beslutsfattande – när vuxna fattar beslut som gäller barn ska de se till att beslutet är så bra som möjligt för barnet och att inget av barnets rättigheter kränks.

- Videoexempel: i Tryggby kommun funderar man just på var och hur den nya skolan borde byggas. Skolan ska vara bra för alla barn och skolresorna ska vara trygga. Tjänstemännens uppgift är att planera saken, men de måste också fråga barnens åsikter.

Allmän princip, artikel 6:

Ett barn har rätt till liv och utveckling – ett barn har rätt till ett gott liv. Ett barn ska kunna leva en god vardag och när det växer upp ska det kunna skapa sig ett liv i sin egen smak.

- Videoexempel: Tuuli drömmer om att bli läkare när hon är vuxen, Myrsky vill däremot bli en forskare. Barnen är dock rädda för att de inte kan förverkliga sina drömmar på grund av klimatkrisen och naturförstörelsen. Barnen bestämmer sig att varje dag göra något för att skydda vår planet, precis som de har sett att vuxna gör.

Allmän princip, artikel 12:

Beaktande av barnets åsikt i ärenden som gäller barnet – barnet har rätt att framföra sin åsikt i frågor som påverkar barnet.

- Videoexempel: Skolan planerar att för rasterna skaffa nya redskap till skolan. Eleverna vill att man för rasterna skaffar nya fotboll, men lärarna vill hellre använda pengarna till något annat. Eleverna motsätter sig detta och kräver också att deras åsikter beaktas i ärenden som gäller dem.

Differentiering

Differentiering sker inom verksamheten: var och en deltar i utarbetandet av videon i enlighet med sin egen nivå och förmåga.

Hemuppgift

- Uppgift: Koppla ihop berättelse och rättighet (pdf), www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/10/Koppla-ihop-berattelse-och-rattighet.pdf

Ytterligare uppgifter och material

- Video om konventionen om barnets rättigheter (längd 2:57), UNICEF Finland: Om barnkonventionen, <https://www.youtube.com/watch?v=VV3RCyXoa6c>
- Planera firandet av Dagen för barnets rättigheter och dess program samt tidtabell. Ordna om möjligt en fest i er egen smak (ni kan också fira den på förhand på en skoldag):
 - Vad kommer ni att betona på festen?
 - Hur framträder barnens perspektiv?